

Politidirektoratet

politidirektoratet@politiet.no

Deres referanse:
21/24258

Vår referanse:
21/24258

Sted, dato:
Oslo, 21.04.2021

Høring – NOU 2020:17 "Varslede drap?" Partnerdrapsutvalgets utredning

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 22. februar 2021 med vedlagt høringsnotat NOU 2020:17 "Varslede drap?" – Partnerdrapsutvalgets utredning, samt tilhørende oversendelsesbrev fra Politidirektoratet av 12. mars 2021, med frist for merknader satt til 12. april 2021.

Innledende bemerkninger

Kripos har gjennomgått det utsendte høringsnotatet med vekt på de deler av høringen som har særlig betydning for politiet. Kripos støtter i all hovedsak utvalgets anbefalinger. Vårt høringssvar er derfor begrenset til merknader til enkelte av anbefalingene, som nærmere redegjort for nedenfor med henvisning i parentes til korresponderende punkter i høringsnotatet.

Økt kompetanse på reglene om informasjonsutveksling (pkt. 16.11)

Utvalget har vist til at det arbeides med en ny tverrsektoriell veileder om regelverket om taushetsplikt og informasjonsutveksling. Det er anbefalt at denne veilederen blir implementert i alle deler av hjelpeapparatet.

Kripos ser positivt på at det arbeides med en slik veileder, men mener at det kan være behov for å utarbeide og implementere en egen veileder som spesifikt gjelder taushetsplikt og informasjonsutveksling i forbindelse med arbeid rettet mot vold i nære relasjoner. Manglende informasjonsutveksling og samordning fremstår etter vårt syn som en av hovedutfordringene i disse sakene. Det fremgår av utvalgets saksgjennomgang at mange ofre og gjerningspersoner var i kontakt med flere instanser før partnerdrapet, men at de ble møtt av et lite samordnet hjelpeapparat. I en del tilfeller har instansene verken etterlevd eller utnyttet handlingsrommet i reglene om informasjonsutveksling.

Kripos legger i likhet med utvalget til grunn det ligger et stort ubenyttet forebyggingspotensiale i dette. Økt kompetanse på reglene om informasjonsutveksling kan bidra til at hjelpeapparatet får det nødvendige helhetsbildet og at den reelle risikoen i disse sakene blir fanget opp, slik at forebyggende tiltak blir iverksatt tidsnok. Dette forutsetter imidlertid både kunnskap om vold i nære relasjoner og om regelverket for informasjonsutveksling konkret i slike saker, spesielt om forholdet til avvergingsplikten etter straffeloven § 196 og bestemmelsene om opplysningsplikt i barnevernloven og helsepersonelloven.

Manglende informasjonsutveksling i disse sakene skyldes ikke nødvendigvis bare at hjelpeapparatet mangler kunnskap om at de nevnte bestemmelsene finnes. Barnevoldsutvalget har i NOU 2017:12 pkt. 12.1 fremhevet at det også råder stor usikkerhet når det gjelder *tolkingen* og *den praktiske anvendelsen* av disse bestemmelsene. Etter vårt syn vil en veileder som er utarbeidet spesifikt for vold i nære relasjoner derfor kunne bidra til å gi hjelpeapparatet mer treffsikker veiledning for de problemstillingene og vurderingene som gjør seg særlig gjeldende ved informasjonsutveksling i disse sakene.

Beskyttelse av den voldsutsatte forelderen ved barns samvær med voldsutøver (pkt. 16.14)

Utvalget har anbefalt det blir utredet om barnelovens regler om samvær i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til å beskytte en voldsutsatt forelder med barn. Kripos er enig i dette, og mener det særlig er behov for å utrede om hensynet til den voldsutsatte forelderen er godt nok ivaretatt i tilfeller der vedkommende er underlagt beskyttelsestiltaket adressesperre.

Kripos er nasjonalt kontaktpunkt for adressesperre. Politiet foreslår tiltaket på bakgrunn av en trusselvurdering. Beslutningen krever at det er en situasjon med fare for liv og helse. Adressesperre er et svært inngripende tiltak som krever mye av den voldsutsatte. Tiltaket innebærer blant annet at den voldsutsatte med eventuelle barn må flytte og holde oppholdsstedet sitt hemmelig for omverdenen.

Kripos har til tross for dette flere ganger sett at det vurderes å innvilge samvær mellom barnet og voldsutøver. Gjennomføring av samvær vil i slike tilfeller sette både barnet og den voldsutsatte forelderen i en svært vanskelig situasjon, med overhengende fare for at oppholdsstedet blir kjent for voldsutøver. Samtaler som det ellers vil være naturlig å ha mellom barn og foreldre, for eksempel om barnehagen, skolen, fritidsaktiviteter eller lignende, kan gi voldsutøver vesentlig informasjon om hvor i landet den voldsutsatte og barnet befinner seg. Barnets dialekt kan i seg selv også bidra til å avsløre dette.

Det er i praksis verken mulig eller ønskelig å pålegge barnet å holde grunnleggende informasjon om sitt eget liv skjult for voldsutøver i forbindelse med gjennomføring av samvær. Dersom oppholdsstedet ved en feil blir gjort kjent for voldsutøver, vil dette kunne medføre fare for den voldsutsattes liv og helse. Den voldsutsatte og barnet må i slike tilfeller derfor bryte opp sitt nettverk og flytte til et nytt oppholdssted.

Kripos mener samlet sett at det er tungtveiende hensyn som taler mot gjennomføring av samvær med barn i situasjoner der den voldsutsatte og barnet bor på sperret adresse.

Spørsmålet er imidlertid, etter det vi er kjent med, i liten grad behandlet i barnelovens regler om samvær, forarbeider og rettspraksis, og bør derfor utredes nærmere.

Styrking av politiets risikovurdering og risikohåndtering (pkt. 17.1.3)

Utvalget har anbefalt at det blir innført en lovfestet plikt for politiet til å bruke en oppdatert utgave av risikovurderingsverktøyet SARA i alle partnervoldssaker som er anmeldt etter straffeloven §§ 282 og 283.

Kripos støtter tiltak som kan bidra til økt bruk av strukturerte, forskningsbaserte risikovurderingsverktøy i saker om partnervold. Vi stiller like fullt spørsmål ved om det er formålstjenlig å lovfeste en plikt for politiet til å bruke et *spesifikt* verktøy for dette. En lovfesting som anbefalt vil binde politiet til bruk av SARA som risikovurderingsverktøy uavhengig av fremtidig utvikling i verktøy og metoder. Det bør ikke være nødvendig med en lovendring dersom det i fremtiden skulle vise seg å bli aktuelt å erstatte SARA med andre, oppdaterte verktøy for risikovurdering.

Særlig om risikohåndtering i saker med høy risiko (pkt. 17.1.3.4)

Utvalget har anbefalt at politiet og påtalemyndigheten bør pålegges å iverksette forebyggende tiltak i alle saker om partnervold med høy risiko. Det fremgår at plikten til å iverksette forebyggende tiltak bør inntre i alle saker om partnervold hvor en SARA-vurdering resulterer i *høy* risiko for gjentatt partnervold.

Kripos støtter anbefalingen, men legger til grunn at det ikke kan bli aktuelt å pålegge påtalemyndigheten noe annet eller mer enn en plikt til å *vurdere* å iverksette forebyggende tiltak i slike tilfeller. Påtalemyndigheten kan treffe beslutning om forebyggende tiltak i form av tvangsmidler som pågripelse, fremstilling for varetektsfengsling, besøksforbud, oppholdsforbud eller begjæring om kontaktforbud med elektronisk kontroll. Dette forutsetter imidlertid at vilkårene for å ilette slike tvangsmidler etter straffeprosessloven er til stede. Den nærmere vurderingen av dette er underlagt påtalemyndighetens skjønn. Selv om vilkårene for å anvende et eller flere av de nevnte tvangsmidlene i praksis som regel vil være oppfylt dersom en SARA-vurdering resulterer i høy risiko for gjentatt partnervold, er det ikke gitt at dette alltid vil være tilfelle. Påtalemyndighetens skjønn kan ikke være bundet av politiets risikovurdering.

Utvalget har videre anbefalt at politiet bør pålegges å gjennomføre motivasjonssamtale med mistenkte/siktede i alle saker om partnervold etter straffeloven §§ 282 og 283, hvor en SARA-vurdering resulterer i *høy* risiko for gjentatt partnervold. Kripos legger til grunn at dette kan være et hensiktsmessig tiltak for å bidra til at politiet tidlig kommer i dialog med gjerningspersonen i det forebyggende sporet. Samtidig er det avgjørende at motivasjonssamtalen ikke blir gjennomført på tidspunkt og på en måte som kan gå på bekostning av hensynet til sakens etterforskning.

Når det gjelder omfanget av en eventuell plikt til å gjennomføre motivasjonssamtale med mistenkte/siktede, er Kripos av den oppfatning at denne ikke bør være begrenset til saker kodet som overtredelse av straffeloven §§ 282 og 283. Som utvalget har påpekt i høringsnotatets punkt 16.8, viste saksgjennomgangen at mangelfull kompetanse og

kunnskap i hjelpeapparatet, blant annet i politiet, var en viktig årsak til at partnervold ikke ble avdekket og forhindret. Manglende kunnskap og fenomenforståelse kan blant annet føre til at straffesaker med gjentatt partnervold og høy risiko, i stedet blir kodet som overtredelse av andre og mindre alvorlige straffebestemmelser. Dette bør ikke i seg selv være styrende for vurderingen av om det er nødvendig å gjennomføre forebyggende tiltak i form av for eksempel motivasjonssamtale.

Permanent partnerdrapskommisjon – kommisjonens kunnskapsgrunnlag (pkt. 18.5.1)

Utvalget mener at partnerdrapskommisjonen skal ha tilgang fullstendige straffesaksdokumenter i partnerdrapssakene som kommisjonen skal gjennomgå, samt at kommisjonen skal kunne innhente ytterligere opplysninger fra offentlige organer.

Kripos legger til grunn at kommisjonen bør ha medfølgende regler for behandling av de ovennevnte opplysningene. Det bør foreligge regler som tydelig angir hvilke formål opplysningene kan behandles til. Videre bør reglene klargjøre om opplysninger som kommisjonen behandler skal kunne brukes videre til forskningsformål eller andre formål, og eventuelt på hvilke vilkår. I tillegg bør det foreligge regler om sletting og tilgangsbegrensning til opplysningene.

Med hilsen

Ketil Haukaas

ass. Sjef Kripos

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:

Oda Karterud

politiadvokat